

## A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Fötér Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

## Az előfizetés díja.

Egész évre . . . . . 8 korona  
Fél évre . . . . . 4 korona  
Negyedévre . . . . . 2 korona

Tanítóknak egész évre 4 kor.  
fél évre 2 kor.  
Egyes szám ára 20 fillér.

## GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

## Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca 1. szám a. a. könyvnyomdáiban.  
— Ide intézendők a kiadóhivatali illető előfizetés, hirdetés, nyiltér és egyéb felszólalások.

## A hirdetés díja

Egy háromhasábos petítor térfogata . . . . . 12 fillér.  
Bélyegdí, minden beiktatás után . . . . . 60 fillér.

## Nyiltér:

Egy sor . . . . . 40 fillér.

Előfizetést és hirdetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, valamint a KÁRMÁN S. könyvkereskedése Rimaszombat, Fötér, nemkülönb minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető.

## Mezőgazdasági bajaink orvoslásáról.

Irta: LÉVAY HENRIK.  
(Vége.)

Az intézet egyelőre szerény alaptőkével alakulna meg. Az intézet irányítását és felügyelését a magyar társadalomnak erre illetékes tényezői vennék át, miután mindnyájunk közös érdeke, hogy a középbirtokosok pusztulása megakadályozásáért a mezőgazdasági proletariátus kisbirtokosságáig alakulhasson. Az intézet megalkulván, főfeladatátul birtoktesteknek megvásárlását és parcellákban való eladását ismerné, de e mellett egyéb gazdasági érdekeket is előmozdítana. Főjövendelmű forrását az alapítók kamatain kívül az a szerény közvetítő-jutalék képezne, melyet egyrészt az eladók, másrészt a vevők a birtokvásárlásnál fizetnek. Ez a jutalékjövendelem azonban, az előre láthatólag igen nagy forgalom mellett teljesen elégséges volna arra, hogy az intézet kezelési költségeinek fedezésén felül idővel még nyereséget is hajtsonak s a befektetett tőke kamatai kockázata egyáltalán nem lennének. E mellett természetesen mindenkor a legtakarékosabb berendezkedést és kezelést feltételezem. De joggal tételezhetem fel azt, mert hiszen már eleve kizárom tervemben annak lehetőségét, hogy a „mezőgazdasági hitelintézet” a nagy modern bankok módjára, sok irányban operáljon s ezzel elejét veszem a nagy fizetési és számos szakigazgatók és szakbiztosítók alkalmazásának.

Kevés, szerényebb mértékkel fizetett tisztviselőn kívül, a belső kezelést általában nőkre lehetne bízni, kiknek irodai munkája sokkal olcsóbb és külföldi s részben immár helyi tapasztalatok szerint, semmiel sem rosszabb, mint a férfi irodatiszteké. A hitelintézetnek belső adminisztratív szervezetén kívül még okvetlenül bizonyos külső szervezetre is szüksége lenne, melynek útján a birtokvételek és eladások helyes módját, a valódi, a viszonyoknak megfelelő birtokbecsítést az eladók és vevők bonitása felől való tájékoztatást biztosítani maga részére. Ezt a külső szervezetet tekintélyes, vidéki viszonyokkal ismerős férfiakból alkotott *felügyelő tanácsok* képeznék, ugy a központban, valamint a vidék nevezetesebb városaiban. De még ezenfelül olyan közegeket is kellene a hitelintézet szolgáltatába vonni, melyek kiküldetésén az ország egyes vidékeire, tájékoztató adatokat szolgáltatnának a hitelintézetnek: összeírván első sorban mindazokat, a kik parcellázott birtokrészeket óhajtanak vásárolni, másodsorban ama földbirtokosokat, melyek parcellázás céljából megszerezhetők. Miután pedig a mezőgazdák a szövetkezős útján gazdasági terményeiket előnyösebben értékesíthetnék, szükségleteiket pedig olcsóbban szerezhetnék

be, a hitelintézet készséggel támogatná az ilyen gazda fogyasztó-szövetkezetek létesítésére célzó okserű törekvéseket. Különösen felügyelő tanácsok, valamint kiküldetésre használt közgei lennének hivatva arra, hogy a gazdaközönség között a hitelintézet tekintélyének támogatása mellett, szövetkezeteket alakítsanak gazdasági eszközök beszerzésére, termények eladására s egyéb hasonló gazdasági adásvételek közvetítésére.

Az alapszabályok és az ügyrend feladata lenne a fővonalaiban itt vázolt intézeti szervezetet teljesen összhangba hozni, mindig szem előtt tartva a szigorú takarékoságot.

Az egyetlen állami kedvezmény, melyet az így alakuló és így szervezett hitelintézet méltán kérne és venne igénybe, a birtoktestek vétele, illetve a parcellák eladása alkalmával az átírási díj és illeték elengedése volna. Az állam, mely az ipartörvényekkel az ipari vállalkozást kedvezményekben részesíti s mely a városok építését tűz- és több évi házadamentességekkel igyekszik előmozdítani, a mezőgazdasági helyes fejlődéstől sem tagadhatná meg azt a támogatást, mely ebben a kedvezményben rejlik. Az átírási díj s illeték elengedése különben azért sem volna az államkincstár nézve megfizethetetlen áldozat, mert hiszen ama átírási díjhoz és illetékhez ugy sem jutna hozzá, ha a hitelintézet a birtokvásárlásra és parcellákban való eladására nem vállalkoznék. Mégis, hogy e révén az államkincstár minden megrövidítése már eleve ki legyen zárva, a kedvezmény olyan szoros meghatározással volna nyújtandó, miszerint az csak a parcellákban történő eladás esetén érvényes. Ha tehát a hitelintézet egy-egy birtoktestet egyes kivételes esetekben nagyobb complexumban lenne kénytelen tovább adni, a rendes átírási díj és illeték az államkincstár részére mindenkor megtérítendő lenne. Erre való tekintettel elkerülhetlen volna az alapszabályokban vagy az ügyrendben annak meghatározása is, hogy vajjon holdszámban kifejezve mekkora birtoktest az, mely még parcellának tekinthető. Viszont e pontra vonatkozólag — az eleve meghatározott parcella-maximumon belül — az egyes vidékek felügyelő tanácsának kellene irányadó véleményt mondani a felől: minő méretekben történjék az illető vidéken a parcellázás. Nem tévesztendő ugyanis szem elől, hogy a kis- és középbirtok fogalma az egyes vidékeken a föld minőségéhez s az intenzívebb, vagy extenzívebb gazdálkodási rendszerekhez viszonyul. Így például az alföldön még kisbirtoknak megfelelő parcella lehet az, ami már hazánk nyugoti vidékein a parcella fogalmát túlhaladja.

\*

hallgatódzik. Hallja a esőnyetűt, hallja, mint pörlekedik Riza az apjával, esőndre intve őt, hallja a másik szobából a suttogást, az óvatos csoszogó lépéseket. Várnak rá az ebédre, várnak türelmesen, míg fölkel. Most már föl kell kelnie, nehogy nagyon megéhezzenek.

Fölkel, kinyitja az ablaktáblát. Förron, verőfényesen süt be a déli nap. Bántja a szemét. Az álmától még zsibbadtak a tagjai, mámoros az agya. A mosdótól előtt révedezve áll meg, szappannal a kezében s nézi magát a tükörben. Fialat arcz alig huszonöt éves, az éjjeli munkától sorvadva, a nappali álomtól elsárgulva. A bajusza lefelé áll, a haja kócos. A szemét pedig meg nem látja. A szempillák rájuk nehezdednek, ébren is félig esukva vannak a szeméi. Ez az ur a háznál. Kerzsán Imre, éjjeli szedő az újságnál. Legkevesebb száz forint, amit keres, de keres néha százhuszat, sőt százötvenet is, ebből tartja a családját uri módon.

Ezelőtt öt esztendővel még Kerzsánék a Kálvária-hegy mögött laktak egy roskadt kis ház legvégső zugában. Volt egy sötét konyhájuk s egy sötét szobájuk, melyen a csiriz szaga uralkodott. Akkoriban még az öreg Kerzsán volt az ur a háznál s nagy volt a lármája. Lármázott az asszony, lármázott a lány és lármázott Kerzsán, a kaptalan kalapácsos. Soha se volt annyi pénz, hogy másnapra is maradt volna, a nélkülözésben elfajultak az emberi érzelmek, az anya a leányában, a leány az anyjában látta azt, aki miatt ő jól nem lakhatik. És a nagy szegénységben uralkodott az öreg Kerzsán, hangosan káromkodva, parancsolva asszonynak, leánynak s zsörtölődve, veszekedve az Imre fiúval, aki egy műhelyben sem maradt meg sokáig s amit keresett, annak csak kis részét fizette kosztért, kvártélyért. A fiu végre teljesen összeveszett a családjával és elhuzarkodott tőlük.

Mint független ember aztán szives jó viszonyt tartott a családjával. Minden vasárnap meglátogatta őket s vitt nekik ajándékokat, meg pénzt. A szegény emberek nagyon szeretik egymást, ha nem élnek egy föld alatt. Imre most kezét esékolt az édes anyjának, azelőtt még csak nem is köszönt, ha hazatért. S vitte a bugát sétálni, holott azelőtt majd mindennap összeverekedtek. Az öreg Kerzsán pedig a hatalmából kikerült fiúval komolyan tárgyalt, politizáltak, szocialistáskodtak és szidták a világot, mely oly keserves a szegény embernek. Hamar megszokták ezt

Az időközben a mezőgazdasági hitelintézet alakításának szükségét és módját, valamint szervezetének vázlatát megadtam volna s a midőn megjelöltem, hogy az hivatását azzal oldja meg, ha a parcellákban való birtokeladásokkal a földművelő proletariátus terjedésének gátat vet s a földbirtokos osztályt lehetőleg megnöveli, önként felmerül az a figyelemre méltó ellenvetés, miszerint az agrárszocializmusra hajló földművelő proletariátus éppen a gazdag magyar alföldön a legszamosabb, már pedig ott a földbirtok legnagyobb része oly szilárd kezében van, hogy ezekből a hitelintézetnek vajmi kevés alkalmi lenne parcellázás végett birtoktesteket magához váltani. Elidegeníthetlen hitbizományi javak, egyéb jól rendezett terjedelmes birtokok és a nagyközségek s városok latifundiumai foglalják le nagyjából az alföldnek területét. Honnan vesz tehát a hitelintézet parcellákban eladható birtoktesteket éppen ezen a vidéken, a hol arra az egész országban a legégetőbb szükség volna? És nemcsak a kisbirtokok szaporításának szüksége legnagyobb épp e vidéken, hanem épp e vidéken van még leginkább a vágy, a mód és az eszköz is a felparcellázott birtoktestek vásárlására.

Csak néhány híresebb alföldi földműves város takarékpénztárának kimutatásában összegezzük a takarékbetéteket s azt fogjuk látni, hogy azok sok millió forintnyi összegre rúgnak. Nem szenved kétséget, hogy ezek a tetemes takarékbetétek legnagyobb részben a kisebb földművesek és földművelő munkások szorgalmának gyümölcsei, mert hiszen az alföldi nagybirtokosok maguk nem is laknak az alföldön és semmi esetre sem helyezik tőkéiket vidéki takarékpénztárakba. De épp ily kevésse eredhetnek ama nagy betétek kereskedőktől, kik pénzüket üzletükben forgatják s nem eredhet az alföldön jelentéktelen iparos vagy középosztálytól sem. Az nagyban és egészen az alföldi földművelő parasztság pénzfelhasználása, melynek egyenes célja, rendelkezése és tendenciája az, hogy mielőtt arra alkalom nyílik, földbirtokba fektetessék. Ez a tetemes tőke így takarékpénztári betét alakjában ma már nemzetgazdasági szempontból viszonylag meddőségre van kárthatva, miután a tisztán földművelő elemek pénzüket sem ipari, sem kereskedelmi vállalkozásokba fektetni nem hajlandók, földbirtokvásárlásokra pedig a nagyrészt megkötött alföldön élig nyílik alkalom. De még e takarékpénztári betéteknél is sokkal meddőbb, azaz absolute meddő, az — az alföldi viszonyok ismerete mellett szintén igen tetemes összegre becsülhető — tőke, melyet a föld népe még csak a takarékpénztárba sem helyez, hanem magánőrzetben tart. És mindez a tőke készen áll arra, hogy alkalom nyitával nagyban

az új állapotot, aminthogy a szegény emberek mindent hamar szoknak meg.

Az öreg Kerzsán épp akkor betegedett meg, mikor Imrénék fölvitte isten a dolgát s újsághoz került. Pénz volt bővében s a fiu fizetett doktort, patikát s minden egyebet, amire szükség volt. Az öreg állapot nagyon rosza fordult, mindennap várták a halálát. Ekkor huzarkodott vissza Imre is és megszokták azt is, hogy ő tartsa a familiát. Az öreg nagysókára összeszedte magát, de nem ment vissza a kaptafájához, mert betegsége alatt megszokta, hogy ne dolgozzék. Imrénék mind jobban ment a dolga s eszébe sem jutott, hogy a kifejődött új renden változtasson. Így lett ő a család fentartója és ura és mind a többiek, annak a tudatnak az uralma alatt állottak, hogy Imre tartja el őket, tehát ő parancsol is.

Imrénben pedig kifejődött valami urias hajlam. Elegánsan öltözködött s megszokta a külön szobát. Áthurczokodtak a futó-utczákra, új butorokat vásároltak s a szegény emberek grófnaknak érezték magokat az ő előszobás és kétszobás új lakásukban, ahol divánjuk is volt meg íróasztaluk. Elvezte ő is külön szobáját, melyben az egész napot töltötte s a szeretetet, melylyel körülvették.

\*

Kerzsán Imre kilép az ő külön szobájából, Riza behozza a levest: ebédelnek. Olyan az ebéd, mint a halotti tor. Imre mogorva az álmodástól, étvágya sines, hallgat. Az öreg Kerzsán minden igyekezete arra fordul, hogy a levest ne szüresölje, mert ilyenkor ráförmed a felesége, hogy Imrét e bántja. Riza szeme egyre Imrén függ, hogy az arczáról olvassa le a kívánságait, Kerzsán pedig vigyáz a leányra, meg az urára, hogy azok meg ne bántásuk valamivel Imrét. A szegények földhöz ragadt szolgaságával elvesztették a természetű összetartozás érzését, csak azt tudják, hogy ez a fiu tartja el őket s rettegnek megbántásától, nehogy eltaszítsa őket. Kegyetlenek, szinte embertelenek egymás irányában erre való törekvésökben. Ha Imre sőt hint a levesbe, akkor Riza a szitkok áradata zudul, hogy mért nem tett több sőt a levesbe. Ha valamit kér, ismét kikap, hogy miért nincs ez már meg.

Kerzsán Imre meg keserűséggel a szívében élvezi

## T Á R C Z A.

## Az ur a háznál.

Irta: KÓBOR TAMÁS.

Kerzsánék délelőtt lábujjhegyen járnak. Fojtott, nehé hangulat borong a fehér függönyös kis lakásban. Suttogva beszélnek, az ajtókat óvatosan nyitják, csukják, mintha nehé beteg volna a háznál. Kerzsáné a hálófülkés szoba ablakában ül és kötöget, Riza, a leánya, a konyhában foglalkozdik, vigyázva, hogy a tányérok össze ne eső-römpöljenek. Ha a futó-utczai nagy udvarról kirobog a fuvaros strátos kocsija, Kerzsáné és Riza ijedten futnak a másik szoba zárt ajtajához és hallgatónak: nem ébredt-e föl? A szatyes szomszédnak van egy gyönyörűség kis leánya, azt Kerzsánék halálosan gyűlölik, mivel hangos rikoltással kergeti végig a nagy udvaron a hentesek kutyáját, majd oly keservesen bög, hogy a harmadik udvarba is áthallatszik.

Déltájban csoszogó léptekkel, görnyedten, botjára támaszkodva érkezik meg az öreg Kerzsán. Egy darabig künn áll a küszöbnél, majd félénken próbálgatja: nyitva-e az ajtó? Aztán megint áll, áll, habozik, végre remegve nyúl a esőnyetűhuzához és lassan megvonja, nehogy hangosan szóljon. A sárgaféz-körte nehezen enged agg kezének s bárhogy vigyáz is, a esőnyetű egyszerre ijedten kezd szólni s nem akar ellállani. A konyhából Riza rémült arczal fut az előszobába s nyitja az ajtót:

— De apa, hát nem tud vigyázni? Bizonyosan föl-ébresztette!

S lezújtó pillantása alatt az öreg ember még jobban legörnyed s szürke vén szeme aggodalmasan fordul az ajtó felé: csak föl ne ébredt volna! Aztán óvatos léptekkel a konyhán keresztül megy a fülkés szobába ahol Kerzsáné esőndet parancsol neki a mutató ujjával. Leül a terített asztal mellé és ül mozdulatlanul, szó nélkül, várva a többiekkel, míg „ő” fölébred.

Ó ezalatt alszik. Az ablaktáblák be vannak téve, majdnem teljes sötétségben van. Föl-fölébred, a sötétségben megerőltetett szemmel nézi az óráját, aztán egyet fordul és alszik tovább. Majd nyitott szemmel bámul a sötétségbe és bizgatja magát: jó lesz már fölkelni. Aztán

elősegítse az alföldi birtokviszonyok szerencsésebb átalakulását s így — részben megerősítve, részben megteremtve a konzervatív földbirtokló elemet — az agrárszocializmus metélyének kiirtására közrehatson.

Valóban leverő volna, ha ilyen kedvező előfeltételek dacára, vásárolható és parcellákban eladható földterületek híján, éppen az alföldön télenlégre lenne a mezőgazdasági hitelintézet kárhozható. Amde az ellenvetés, mely ezen az alapon tolul fel a hitelintézet aktív-képessége ellen, megdől, ha *ama nagy földbirtok-complexumokra fordítjuk tekintetünket, melyek ma a nagy alföldi városok és községek tulajdonában és kezelésében vannak* s melyek ezen helyzetükben sem városi, sem állami fiskális szempontból kellően ki nem használhatók, nemzetgazdasági szempontból pedig az ekkora tőkéhez fűzhető legkedvezőbb igényeknek is alig felelnek meg.

Bármily általánosan igaznak elismert fejtegetések-nél erősebb bizonyíték gyanánt, utalok e tekintetben egy tipikus gyakorlati példára.

Szeged város földbirtoka 72.514 kat. hold, melyből 32.910 kat. hold 4347 bérlőnek van bérbeadva; 26.318 kat. hold legelő; 6155 kat. hold erdő; 6141 kat. hold rét stb. A város földbirtokjövendelme 1892. évben költség-előirányzata szerint 408.539 fnt 22 krra rugott. Ezen földbirtok földadója, adminisztrációs, vízvédelmi, lecsapolási, armentesítési stb. rendes költségei, összesen 162.014 fnt 23 krt tettek ki. E szerint a város tiszta földbirtokjövendelme 1892-ben körülbelül 215.393 forintba rugott. A még fennálló bérhátrálékok összege 1875-ig 251.922 fnt 19 kr. volt, mely összeg már behajthatatlanná vált; az 1892. év végéig a bérhátrálék 172.274 forint 38 krra rugott és 1882-től 1892-ig behajthatatlan bérösszegek címén 37.916 forint 18 krt hozott a város leírásba.

Ha a város összes földbirtokát pénzértékbe kifejezve csupán mintegy 14 millió forintba becsüljük és feltételezzük, hogy az 4%-ot jövedelmez, úgy Szeged város földbirtokjövendelmének 560.000 fntot kellene évenként kitenni. Ezzel szemben a jelenlegi tényleges földbirtokjövendelem — a rendkívüli kiadások figyelembe vétele nélkül is — alig 1-6%-nak felel meg.

Azért hozom fel például éppen Szeged városát, mert köztudomású s részemről is kész örömmel elismert tény, hogy e város adminisztrációja és gazdálkodása a körülményekhez képest mintaszerű. És még itt is azt bizonyítják a számok, miszerint az adminisztrációs költségek aránytalan magassága s a városnak, mint erkölcsi testületnek szükségképp nehézkes adminisztrációs gépezete folytán, a földbirtokot ily complexumban, csak megközelítőleg is kielégítő módon hasznosítani, nem lehet. Ha ezzel szemben meggondoljuk, hogy a földnek miesoda hasznosítására képes a magánvállalkozás, különösen ha egy-egy földbirtokos gondja és munkája csak kisebb földterületekre irányul, akkor egész mértékben át kell éreznünk annak szükségét, hogy az ilyen, városi tulajdonban és kezelésben levő latifundiumok, az ország, a nép és az illető városok saját jól felfogott érdekében is, hovaelőbb parcellázzák eladassanak.

Ha — magunkat Szeged városnak immár adott példájához tartva — feltesszük, hogy Szeged város a magas kormány belevégzésével földbirtokait parcellázza eladja s ha feltesszük, hogy földjének holdját átlag 200 fntal lesz képes értékesíteni, a város akkor eddig soha nem tapasztalt s nem is remélt kedvező anyagi helyzetbe jut. A földbirtokkál járó felsorolt rendes és fel nem sorolt rendkívüli kiadásoktól megszabadulva s a földek eladásából begyűlt tőkét pupilaris biztosítékokkal bíró értékpapirokba fektetve, sokkal biztonságos és jóval nagyobb évi jövedelemmel és jelentékenyen megcsökent adminisztratív költséggel, könnyebben felelhet meg kötelezettségeinek, de azon kulturmisszióknak is, melyre mint magyar város politikai jelentőségénél fogva is hivatva van.

Nem hagyható figyelmen kívül, miszerint az ekként előálló többletjövendelem s az adminisztratív költség leszállítása folytán, a város polgársága az 50% pótdó fizetése alól egészen, vagy legalább nagy részben felszabadulna. Fontos mozzanat ezenkívül az is, hogy a város

a földeladásokból befolyt összegből, jelenleg súlyosan ránehezedő, hat millió forintot meghaladó magas kamatlábu adósságait is visszafizethetné s az ez uton elért kamatmegtakarítással jelentékeny teherrel szabadulna meg.

De mindezek felett méltánylandó lenne még az a megbecsülhetetlen nemzetgazdasági és agrárpolitikai előny, mely abban állana, ha Szeged város földbirtokait parcellázva eladván, ezzel az alföld ama jelentékeny pontján egy erős, a városi és állami fiskális érdekeknek is új adóforrást nyitó birtokos osztály megteremtésére adna impulzust.

Szeged vidékét oly nagy és lekötött latifundiumok környezik, miszerint egyedül a város földbirtokainak eladásával lehetne a már bőven kifejtett s különben is általánosan elismert üdvös gazdasági és agrárpolitikai célokkat elérni. S miután a Szegedről vett példa még több alföldi városra is áll, a városi földbirtokok parcellákban leendő eladása utján lehet a magyar alföldön a közjólétet, megelőlegezettséget és törhetetlen nemzeti érzést ismét általánossá tenni s megszállítani s az agrárszocializmust a magyar alföldön tárgyától és veszélyességétől legalább is egy századra megfosztani.

Nagy horderejű és végtelen hasznos átalakulást vonna ez maga után, kielégítvén az alföld népének birtokszerzési vágyát s visszavezetvén ezzel e népet az eredeti jó hajlamaiknak megfelelő foglalkozási és gondolatkörbe.

Szándékosan időtlen hosszasan és gyakorlati példánál, mert bizonyos vagyok benne, hogy ez minden érvelésnél és magyarázatnál világosabban mutatja meg, hogy a mezőgazdasági hitelintézetnek mily óriási és hasznos tevékenységre nyílnék alkalmak e hazában mindenütt és a magyar alföldön különösen. Ez óriási és hasznos tevékenység pedig olyan természetű, hogy azt semmiféle egyéb bankvállalat nem teljesíthetné, hanem egyedül csak egy olyan intézmény, a mely minden gondját és minden munkáját kizárólagosan a magyar mezőgazdasági válság sanálása képezné a régi birtokosok rendezése és új birtokos osztály teremtése utján.

A régi, anyagi zavarokkal küzdő földbirtokosok rendezésével egészen analog a nagy földbirtokokkal bíró városok földbirtokainak parcellákban való eladása is, miután eredményében ez is a városok anyagi viszonyainak rendezésére, adósságaik letörlesztésére, jövedelmeik fokozására, pótdó kirovásai enyhítésére s kulturális és politikai erők nagymérvű fokozására vezetne — felvirágoztatva egyúttal e városokban és azok környékén egy hatalmas, magyar birtokos elemet.

A kifejtett nagy célok sokkal sajátosabban nemzetiek, semhogy tisztán ezekre akárminő külföldi tőke, vagy bármilyen üzéri alapítás vállalkozhatnék. De még ha vállalkoznék is, nem rendelkeznek azokkal az értelmi, érzelmi és erkölcsi tényezőkkel, a melyek az ily vállalkozás sikerességére nézve okvetlenül szükségesek. Azért hangsúlyoztam már előre is és hangsúlyozom most az általam kontemplált mezőgazdasági hitelintézet feladatainak és eszközeinek bővebb ismertetése után utoljára, hogy a magyar mezőgazdasági válságból eredő bajok leküzdésére csupán a közérdek iránt eleven, hazafias érzéssel bíró s üzérkedési tekintetektől mentes társadalomban győkező vállalkozás volna hivatva.

Elismerem ugyan, hogy a magyar mezőgazdasági válság is alkalmat szolgáltathat ismeretes modern bankalapításokra; még azt is elismerem, hogy az ezen ötletről alapított bank, egyéb pénzületi mellett, különös gondot fordíthatna a magyar mezőgazdasági viszonyokra; de bizonyos vagyok e mellett abban is, hogy azokat a nagy költségeket, melyekkel az ilyen bankvállalat alapítása és fentartása jár, végül is csak ama földbirtokosok és földmivelők lennének kénytelenek egy vagy más formában megfizetni, a kiket a mezőgazdasági válság úgy is eléggé sújt s a kiken nem sokat segítünk azzal, ha igen drágán mérjük számukra a segítséget.

Ne legyen tehát a főzél fényes és költséges bankalapítás, hanem a mezőgazdasági válság elhárítása. Tartuk meg — bárha okosan redukált birtokterületeken — rendezett földbirtokosokul mindazokat, a kik földhitelek ki-

merítése után még rendezhetők. Adjuk meg ezzel párhuzamosan a módot minden földmivelő magyar embernek arra, hogy erejéhez mérten esetleg birtokosa is lehessen a magyar földnek. S tegyük meg ezt a nagy és fontos szolgálatot a magyar nemzetnek a lehető legolesóbban, a lehető legönzetlenebb szándékkal s a legtakarékosabb, legkevésbé csillagó eszközökkel.

Nem szükséges fejtegetnem, hogy a magyar nemzet természetes ereje abban van, ha fiai egyúttal minél nagyobb számban rendezett urai is a hazai földnek. Minél több rendezett, jómódu magyar közt oszlik meg a föld tulajdona, annál nagyobb az az érték, mely a földből nyerhető s az eredményhez viszonyítva, annál kisebb lesz a termelési költség hányada. És minél rendezettebbek, erősebbek lesznek földbirtokos-osztályaink, annál virágzóbb lesz hazánkban az ipar és kereskedelem is, miután az ipar legjobb consumense és a kereskedelem legjobb megbízója — a földbirtokos.

Végül pedig nemcsak anyagi erőiben, hanem nemzeti jellemében és politikai erkölcsében is megnövekedik az a magyar nemzet, melynek fiai az ős hajlamaiknak megfelelő földmivelést, nagyrészt mint a föld birtokosai üzük, s minél kisebb kontingent szolgáltatnak a szellemi, a hivatalnokai, a földmivelő proletáriátushoz. Hogy ennek milyen különös nagy súlya van ebben a hazában, a hol a magyar faj s vele a nemzeti magyar államot annyiféle nemzetiségi aspiráció is fenyegeti, az nem szorul magyarázatra.

A magyar faj földbirtokos faj volt, annak is kell maradnia s azzá kell tenni.

Ezeknek a céloknak szolgálatára vélném alkalmas intézménynek az általam vázolt mezőgazdasági hitelintézetet. Ha a tervezett intézmény a céloknak csak valamelyest is megfelelőnek látszik, akkor tán megérdemli a terv, hogy a magyar társadalom illetékes tényezői azt szíves megfontolás és megvitatás tárgyává tegyék és esetleg a már általam vázolt alakban, avagy kellően módosítva, megvalósítsák.

A magam részéről minden biaság és érdek nélkül, tisztán abból az indokból vetem fel eszméimet, hogy azokkal esetleg hazám egyik fontos közérdekének némi szerény szolgálatot tegyek. Ha eszmémhez sikerül illetékes férfiak érdeklődését felkeltetni, halásan veszem az azokra vonatkozó megjegyzéseket és ellenérveket szóban, vagy írásban egyaránt. Sőt a legnagyobb örömmel és készséggel tűzném azokat ki valamely értekezlet tárgyául is, ha netán szélesebb körben keltenének viszhangot s ha bővebb megvitatásukat és megbeszélésüket illetékes tényezők kívánatosnak tartanák.

A mennyiben pedig szerény tervezésem annyira felkaroltatnék, hogy megvalósítására is meg lenne a kedv és a komoly akarat, szolgálni fogom az ügyet tettel is mindaddig, míg csak a kezdet nehézségei le nem győzöttek s míg csak az első szervezés után az intézmény sorsa biztosítva nem leendő. Ha ennyit megérhetnék, azzal a nyugodt öntudattal hagyám a többi avatott és illetékes kezekre, hogy a közérdeknek szolgálva, csupán az ügy sikerében kerestem és találtam meg az előttem egyedül becses jutalmat.

Gömör-Kishont t. e. vármegye alispáni hivatalától.

#### Hirdetmény.

10.509/895. sz. — A köztanácskozás tárgyát képező közügyek elintézése végett szükséges törvény- és szabályrendeletileg megállapított rendes negyedévi nyári vármegyei közgyűlés határidejéül főispán ur Ó méltóságával egyetértőleg a folyó évi június hó 25. és szükség esetén 26. napjának d. e. 9 órája Rimaszombatba a vármegyei székházhoz tüzetett ki.

Midőn erről a közönség értesítettik és a vármegyei bizottság tisztelt tagjai minél tömegesebb megjelenésre hivatalból tisztelettel felkértek, egyidejűleg köztudomásra hozzák, hogy ezen közgyűlés főbb tárgyait, a rendezéséről harmadik aljegyzői és alügyészi tisztai állások-

ezt a gondos figyelmet. Tisztában van már vele, hogy a szeretetnek kevés szerep jut benne. Harecz ez voltaképpen, a meghunyászkodás és szánalmas önzés hareza egy rettegés eshetőség ellen: ha megharagudnék, ha ott hagyná őket! Mi lesz akkor belőlük? Az apja nem apja, az anyja nem anyja, a testvére nem testvér és ő idegen. Nem talál velők való közösséget s haragszik, hogy meghunyászkodásukkal kiölték körükből a szeretetet. Bántja, hogy elsőnek neki találják, a legjobb darab húst neki keresik ki, holott azelőtt ez az apának járt, aki most türelmes azzatossággal találja természetesnek a dolgok e változását.

Erre a tüzatra azonban nem régen ébredt. A szülői szeretet hiányát abban a pillanatban érezte csak, a mikor egy délután az édes anyjával találkozott az utcán. A Princzess Lidivel ment ő akkor a városligetbe, a nyomda legszebb leányával, a kit Princzesznek neveztek, mert nem hanezuzott a szedőkkel és az újságíróktól sem engedte magát megcsipkedni. Komoly, nagy leány volt, elgondolkodó kék szemével és simán a halántékára fésült hajával első pillanatra elűtött a többi fronfrus és kíváncsi nézésű lányoktól. Kerszán Imrével barátságban volt, ösztönszerűleg egymásra találtak, mert Imre a szedők között is a legjobb kabátot viselte, valamint a gögös Lidi is mindig takarosan, kalappal és keztyűvel járt a munkába. Kerszán Imre sohasem inelkedett a lánnyal, igazán jó barátok voltak, a kik nem is gondoltak arra, hogy szerelemmel is nézhetnek egymásra.

Mikor az édes anyjával szembejött, Imre vidáman megemelte előtte kalapját. Az öreg asszony azonban rémült tekintettel nézett hol reá, hol a leányra. Ez a tekintet a lelkébe vágott és vad keserűséggel töltötte el. Rögtön megértette. Édes anyja megjárd, hogy a fia netán szerelmes és házasodni akar. Az édes anyja a kenyerét félti a fia szerelmétől! Végtelen keserű fájdalom fogta el. Hátha ő valóban szerelmes volna, ha el akarná venni ezt a szegény, jó leányt, akkor nincs, a ki örvendjen boldogságának s az ő választottját ellenséges indulattal, önző féltékenységgel fogadná.

Hirtelen dacz szállta meg. Hát rabja ő a családjának? Saját magához semmi jussa? Ha ők oly keveset gondolnak az ő boldogságára, minek törődjék ő az övékével? Oda fordult a leányhoz:

— Godoltam valamit, Lidi.

A leány komolyan szólt:

— Mit?

— Legyen feleségem.

— Nem lehet, válaszolt a leány.

— Miért?

— Azért, mert nekem szegény öreg anyám van, a kit el kell tartanom és én nem akarom, hogy valaki rosszul bánjon vele.

— De én nem bálnék vele rosszul.

— Nem tudhatja. Maga jó ember, de ismeretek sok jó embert, a ki elűdözte a házatil szegény anyósát. Mert magának csak egy idegen asszony volna, a ki terhére van, nekem pedig édes anyám, a kit nem hagyok el.

— És maga az édes anyja miatt vén lány akar maradni?

A leány vállalt vont.

— Mit bánom én? szegény leány jobban teszi, ha nem megy férjhez, mert a szegény emberek mind durvák és rosszul bálnak a feleségükkel.

— Én is durva vagyok?

A leány meleg, benső pillantást vetett rá.

— Nem, maga jó ember, magához elmennék, de az édes anyámat nem hagyom el.

Nem beszéltek többet róla. De Kerszán Imre a szíve legmélyében megalázva érezte magát a leány komoly lemondása által. Szégyelte a saját elkeseredését édes szülei iránt s megvetette magát, hogy szinte daczból akarta eltaszítani magától. Daczból? abban a pillanatban, hogy a leány lelki nagysága előtt megalázkodott, érezte, hogy nem pusztá dacz adta a szájára a vallomását. Igen, ő szereti ezt a rendkívüli leányt, de nem érdemli meg. Ha méltóvá akar válni hozzá, le kell mondania róla. És a lemondás szomorú határozatában mintegy megtisztulást érezte s boldogtalannul, de megbékült lélekkel ment haza.

Az ablaknál ült az édes anyja s félénken, kutatva nézte fia arczát. Imre szívébe gyúlt a fájdalom s oda lépett édes anyjához és megcsókolta a kezét. Az öreg asszony összerendezte, mélységes fájdalommal vonaglott az arca és öreg szeméből néma könnyek pergették.

— Szép leány, suttogetta reszkető hangon, de ugy-e, azért nem hagyom bennünket elpusztulni?

Imre szomorúan nézett végig az édes anyján. Hogy

félti a kenyerét! gondolta, nyomban elszégyelte magát. Képzeteiben megjelent a Princzess Lidi, a komoly, szép büszke leány, a hogy letérdel rongyos édes anyja előtt és csókolja a kezét. E képzelet hatása alatt ő is leborult az édes anyja előtt és sirva temette az arczát az ölébe.

— Nem hagyok el, nem veszem el, suttogetta, ne tarts semmitől.

— Nem veszed el? — Az öreg asszony e kiáltásában csak egy sikoltott a boldogság.

— Nem veszed el? Köszönöm, köszönöm, édes fiam, az Isten meg fogja neked ezerszeresen fizetni, a mit szüleidért tettél.

Aztán ment a munkába.

A gépház előtt elhaladt, az üvegajtón keresztül benézett az expedicióba, a hol lányok kaszinóztak. Hangos kacagás, durva énekszó mellett mulattak, ketten-hárman összefogózkodtak és táncoltak. A hosszú asztal végében pedig nyugodtan, komolyan ült a Princzess Lidi és harisnyát kötögetett. — Odalépett hozzá.

— Emlékszik még, miről beszélünk délután?

— Emlékszem.

— És megmarad a mellett, a mit mondtam?

— Meg.

— Egy kérdés még, Lidi. Megmaradna mellette akkor is, ha ugy szeretne engem, mint én magat?

A leány ráemelt fényes nagy szemét, két köny pergett végig az arczán, aztán halkán szólt:

— Úgy mondtam.

A fiu mélyen sóhajtott.

Aldja meg az Isten Lidi, nekünk már befellegzett!

A futó-utcai kis lakás első ablakába azóta igen keveset süt a nap. Az ablak-tábla betéve, jóval déli időn túl és Kerszánék még halkabban lépdögélnek, suttogetnak. Az öreg Kerszán nem mer többé meghuzni a esőnyetű-zsinórt, türelmesen vár, vesztogel az ajtó előtt, míg belül véletlenségből meglátják. Imre később jön haza és tovább alszik, alszik, egyre alszik. Alig hogy végigszenvedte az ebédet, visszamegy a szobájába és újra lefekszik. Soha szomorubb élet még nem volt a futó-utczában, de mindennap húst főznek, és a házbért pontosan fizetik.

Imre a gépházban gyakran találkozik a Princzess Lidivel, de sétálni nem mennek többé.

nak, a kihirdetett pályázat alapján választás útján leendő törvényszerű betöltése, valamint a tárgysorozatban részletesen felsorolandó s törvény értelmében kihirdetendő közérdekű és fontos vármegyei ügyek tárgyalása és elintézése fogják képezni.

Kelt Rimaszombatban, 1895. évi június 4-én.

Bornemisza, s. k., alispán.

**Nyilatkozat.** Megyénkbeli alügyészi állás rendszerezéséről, — felhívásra, megválasztásom ezéjéből a T. megye-bizottsági tagok egy részét bizalmuk elnyerése végett, levelileg megkerestem; körülményváltozás folytán midőn kijelentem, hogy a fenti állásra pályázni most nem kívánok, a szíves bizalmukkal megtisztelő T. bizottsági tagokat fenti elhatározásomról kiértesíteni kötelességemnek tartom. Rimaszombat, 1895. június 8-án.

Tisztelettel:

Institoris Endre, ügyvéd.

## Hírek és vegyesek.

**Papválasztás.** Megyeszerte nagy érdeklődés kísérte azt a mozgalmat, mely a rimaszombati ev. ref. egyház első lelkesi állásának betöltése végett megindult, s mely — mint örömmel konstatálhatjuk — a folyó hó 9-én megejtett választás zavartalan és méltóságteljes lefolyásával immár megszűnt közkérdés lenni a nélkül, hogy társadalmi életünk kívánatos békéjét erősebben bontotta volna meg. A papválasztás délelőtt 10 órakor kezdődött istentisztelet után, mely alatt Batta György simoni-i lelkes mondott egy igazán lélekemelő szép alkalmi beszédet. Ő foglalta el — mint egyházmegyei tanácsbíró s az esperes helyettese — az elnöki székét is Sárközy Gyula jánosi-i földbirtokos, egyházmegyei világi tanácsbíróval együttesen s a bizalmi férfiak és szavazatszedő küldöttség megválasztása után bejelentette, hogy Ruskay Gyula jánosi-i lelkes pályázati kérvényét visszavonta. Ezt a Ruskay nem nagy számu, de önzetlenül ragaszkodó pártja élénk sajnálattal vette tudomásul s aztán megkezdődött a szavazatok beadása. Déli 12 óra volt már, mikor a szavazatok felolvasására s csaknem két óra, mikor azok összeszámlálására került a sor. Az egybehangzó feljegyzések szerint beadott összesen 324 szavazat. Ebből két lap üres volt, 176 szavazatot kapott Czínke István erdőbényei lelkes, — 134 szavazatot Csabay Pál balogi lelkes és 12 szavazatot Vathay László rimaszombati lelkes. Ennek konstatálása és kihirdetése után a választást vezető elnökség Czínke István erdőbényei lelkeszt a rimaszombati ev. ref. egyház törvényesen megválasztott első lelkészének jelentette ki. — Az egyházközségi tagok egy részének nevében Borbély Ferencz a választás ellen óvást jelentett be, a mi jegyzőkönyvbe foglalott.

**Tompa Mihály szobra,** melynek megalkotása érdekében megyei közönségünk színe-java évek óta buzgólkodik, — mint örömdetesen értesülünk, egy nagy lépéssel előbbre jutott a végleges kivitel stádiumához. **Holló Barna,** az immár országos hírre vergődött megyénkbeli származásu nagytehetségű szobrász, ugyanis elkészült a szobor viasz-mintázatával s azt a megyei közigazgatási bizottság hétfői ülésén be is mutatta a jelenvolt notabilitásoknak. Volt alkalmunk a művészi alkotás megismerésében gyönyörködnünk s ezért teljesen indokoltnak találjuk azon lelkesült elismerést, melyet a műve z ezen legújabb alkotása a hivatalos megye körében is méltán aratott. A szobor Tompát, — a természet kebelén örökíti meg, háta meggett mohos sziklán egy nyitott könyvvel, kezében nyíló virággal. A költő elmerengve szemléli a virágot, míg arcvonásai a poeta ábrándját és a művészi kontemplációt igen szerenésesen fejezik ki. — A szobor láttára egészen igazolva tudjuk elővételünket, melyben azon reményünket nyilvánítottuk, hogy Holló — mint Gömörmegye szülötte — művészi ambíziójának s lokalpatriotizmusának egész lelkesedését fogja Tompa szobrának megalkotására fordítani. Örülünk, hogy bizalmunk eddigelő is ily fényes elégtételben részesült. — Hollónak a megyebizottsági közgyűléshez intézett beadványa a f. hó 25-iki közgyűlésen tárgyalás alá fog kerülni s azt az ügy iránt melegen érdeklődő alispánunk megfelelő előterjesztéssel fogja kísélni, miért is most már bizton remélhetjük, hogy a vármegye áldozatkészsége és buzgósága által megyénk legnagyobb költségének érzalakja nemsokára díszíteni fogja Rimaszombatnak egyik legszebb terét, a mit egész társadalmunk, sőt a hivatalos körök is őszinte lelkesedéssel ohajtanak.

**Gyászír.** Beliczay László, Gömörmegye nyug. főmérnöke folyó hó 8-án Nagy-Röczen elhunyt. A boldogult a 1848—49-iki szabadságharcot mint tüzérhadnagy küzdötte végig, majd Papp Abraham után Gömörvármegye főmérnöke, később pedig az ujonnan szervezett államepítészeti hivatal főnöke lett, mely állomásáról azután nyugalomba vonult 1885-ben. Azóta esőndes visszavonultságban élt Nagy-Röczen, hol általános részvét mellett kisérték folyó hó 11-én az örök nyugalom helyére. Béke poraira! A család a következő gyászjelentést adta ki: „Alólirottak mélyen szomorodott szívevel jelentik a felejtéhetetlen férj, kedves sógor, keresztapa, nagybátya és jó rokonnak Beliczay László m. kir. nyug. főmérnök, 1848—49-iki tüzér hadnagynak hosszas szenvedés után életének 69-ik, boldog házasságának 33-ik évében, folyó hó 8-án hajnali három órakor történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei folyó hó 10-én d. u. 3 órakor a róm. kath. egyház szertartásai szerint fognak a helybeli temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent-miséldozat folyó hó 11-én d. e. 8 órakor fog a helybeli egyházban az egek Urának bemutatni. — Nagy-Röcze, 1895. június hó 8-án. Béke lengjen porai felett! Özv. Beliczay Lászlóné szül. Döleschall Hermin mint neje. Lucez Róza keresztlányja Elek Géza férjével, Lucez Soma és neje, özv. Döleschall Sománé és gyermekei, özv. Döleschall Istvánné és gyermekei.”

**Róm. kath. hitközségi gyűlés.** A helybeli róm. kath. hívek a katolikus kör helyiségében folyó hó 9-én népes gyűlést tartottak, melynek legfőbb tárgya az volt, hogy a még mindig rozoga állapotban leledző

templom rendbehozatala megsürgessék. E czélból a közgyűlés elhatározta, hogy Wlassits vallásügyi miniszterhez deputációt küld, mely a híveknek a templom mielőbbi restaurálására vonatkozó kérelmét tolmácsolja. Időközben azonban e határozat tárgyalanná vált, mert értesülésünk szerint a gyűlés óta már leérkezett a miniszter azon leirata, melyben a templom mielőbbi restaurálását engedélyezte, s így kilátásunk van rá, hogy az ügy hamarosan foganatosítottatik és a hívek, kik a fogház kápolnáját csak korlátozott számban látogathatják, nem sokára a régi megszokott helyükön vehetnek részt az istentiszteleten.

**A Kossuth asztaltársaságról.** A rimaszombati Kossuth-asztaltársaság felől az a töves hír került forgalomba, hogy végleg feloszlott, sőt ennek okait némi hivatalos preszsióval is kapcsolatba hozták. A hírt ily alakjában nem erősíthetjük meg s pedig azért, mert hivatalos preszsióról itt szó sem lehet, hiszen a Kossuth-asztaltársaság — mint azt mi többször ismertettük — egy kizárólag kulturális és humanisztikus érdekek támogatására alakult jökevdü férfi-társaság, melynek eleven köréből a politika teljesen száműzve van. Az asztaltársaság különben nem is oszlott fel, csak tagjai hagyták oda a Huszár vendéglő étkező-termet, de remélhetőleg nemsokára újra összeverődik a régi asztaltársaság a „Három Rózsa” nyári étkezőjében, melyet Gömöri áldozatkész leleményessége egy igazán kellemes mulatóhelylé alakított és akkor a Kossuth-asztaltársaság újra megkezdí hazafias és humanisztikus munkálkodását.

**Halálozás.** Mázik József helybeli eszmadia, a eszmadia-ipartársulat elnöke f. hó 8-án 48 éves korában elhunyt. A polgárság nagy részvéte mellett temették el, s a czéh-házra is kitézték a fekete lobogót a testület gyászának jelzéséül.

**Új állami iskolák Gömörmegyében.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium 25601. számú rendeletével a nagy-röcezi államilag segélyezett községi polgári és kereskedelmi középiskolát az 1895/96. tanévtől kezdve államilag nyilvánította s annak kezelését a mondott időtől kezdve átveszi. Tudunkkal az igen szép és virágzó iskola állami kezelésbe való átvételét maga Nagy-röcezi város közönsége, vármegyénk tanfelügyelője utján kezdeményezte, a mit fényes siker koronázott. Hasonlóképen sikerült Dobsina közönségének is az állam által szervezett, ez idő szerint a város tulajdonát képező épületben elhelyezett iskolának teljes egészében való államosítása, a mennyiben a vallási ministerium fog egy a modern kor követelményeinek mindenben megfelelő monumentális iskolát építtetni, egész természetesen a város által kimutatandó helyen az általa felajánlott 30.000 frt igénybe vételével, melynek fentartási és dologi kiadásai is az államkincstár terhet fogják képezni. Nem kevésbé fontos és eléggé nem dicsérhető eseménye magas kormányunknak abbéli eseménye, hogy vármegyénk ügybuzgó és fáradságot nem ismerő lelkes tanfelügyelőnk kezdeményezésére Tiszolozon az állami óvoda felállítását elrendelte, s e czélból emelendő épület tervrajzát és költségvetését már a kir. tanfelügyelőséghez további sürgős eljárás végett le is küldötte. A midőn őszinte örömiünknek adunk kifejezést vármegyénk tanügyének ily gyors és kedvező emelkedéséért, nem hallgathatjuk el megjegyezni, hogy nem ártana, ha egy-két iskola Rimaszombatban is államosítottatnék.

**Egy katona halála.** Huszti István, 26 éves pórtartálcós katona, volt jánosi lakos, f. hó 5-én Losonczon, az ottani katonai kórházban tüdőlobban elhunyt. Temetése — mint a „Losoncz és Vidék”-ben olvassuk — 7-én katonai pompával ment végbe.

**Junialisok.** A helybeli kisdudóv-intézet növendékei f. hó 23-án tartják szokásos mulatságukat a Széchenyi-kertben. A kisdudók ez alkalommal is szórakoztatni fogják a szülőket s a gyermekkedvelő közönséget élvezetes társas-játékkal. — A főgymnasiumi ifjúság pedig f. hó 21-én rendez zártkörű mulatságot ugyancsak a Széchenyi-kertben. A mulatságot délután 3 órakor kezdik s este a tornacsarnokban folytatja az ifjúság.

**Csöd.** Lőkovic Lipót rimaszombati főrekvő divatárkereskedő ellen e napokban megnyitották a csöd. Csödbiztosul Kolbay Sándor törvényszéki bírót rendelte ki a rimaszombati törvényszék, tömeggondnokul pedig dr. Cziner Miksa ügyvéd. helyettesül dr. Krausz Gyula ügyvéd neveztetett ki. Felszámolási idő augusztus 7. Kereskedői körökben megvannak győződve róla, hogy Lőkovicnak sikerülni fog kölcsönösen előnyös kiegyezéssel minél előbb megszűntetni a csödot, a mit tekintve, hogy Lőkovic a helyi piacon sok czélszerű divatcikk bevezetésével hasznos szolgáltatásokat tett, közönségünk legnagyobb része is ohajt.

**Fényképészet.** Két mesteri kivitelű kép vonja magára a járó-kelők figyelmét helybeli kitünő fényképésztünk; Andrassy László kirakataiban. Az egyik: Farkas Abraham, megyénk előkelő földbirtokosa teljes számu családjának sikerült csoportképe, a másik pedig a rimabányai vasuti állomás és a volt főnök családjának képe. Mindkettő esinos, tiszta kidolgozásu s ajánlja mesterét, kinek szép képei mindenütt tetszésre találnak, s teljesen fölöslegessé teszik más fényképészeknek igénybe vételét.

**Gyorsíró verseny.** A helybeli főgymnasium gyorsíróköre ez évi működését is több rendbeli írásversenyvel fejezte be. Ez alkalommal annyi díjat oszt ki, a mennyit egyetleg hazai középiskolai gyorsírókör sem. A pénzbeli díjak összesen 42 koronát tesznek ki, míg a könyvekben kiosztott pályadíjak értéke 58 korona. Sárkány Imre tanár elnök ur és a bíráló-bizottság egybehangzó ítélete alapján a díjak a következőkép osztatnak ki: 1) a kezdőknél az első fok első díját (10 korona) Csaplovits János, a második (az előbbinek megfelelő értékű szakmunkát) Hoffmann László kapta. A második fok első díját (6 korona) Scholz Pál, a második (gyorsíró olvasókönyv, lapok) Jamriska János nyerte. A korrek stenogrammok versenyén az első díjat (magasabb fokú gyorsírási tankönyvek, olvasmányok) Kaland Gyula, a második (szaklapok néhány évfolyama, olvasókönyvek) Czagan István érdemelte. Szorgalmáért megdíszített Terhes Samu. — A haladóknál az első fok — perzenként 160 szótag — első díját (10 korona) Sramko Loránt, a második (olvasmányok, gyorsíró lapok) Ruskay István nyerte. A második foknál — perzenként 140 szótag — az első díjat (6 korona) Braun Gyula, a második (diszkötésű szépirodalmi munkák és lapok) Lehoczky Márton kapta. Nem mulasztatom el, hogy e helyen is legőszintébb köszönetemet ki ne fejezzem körünk két tiszteletbeli

tagjának Schell Antal egerági és Bódogh János budapesti gyorsírási-tanároknak, az előbbi jelen évi versenyünkre 20 koronát és 10 korona értékű szakműveket, az utóbbi pedig 24 korona értékű munkákat volt szives nekünk adományozni. Ezen kívül Baksay István rimaszombati tanár ur is tüzött ki egy 10 koronás díjat szabatos stenogramra, erre a verseny e napokban fog megtartatni. Fogadják e nemes szívű áldozatkész pártfogóink gyorsírókörünk nevében hálás köszönetemet. — Rimaszombat, 1895. június 10. Wiesinger Frigyes, a gyorsírókör ifj. elnöke.

**Évzáró vizsgálatok Nagy-röczen.** A nagy-röcezi államilag segélyezett polgári és középkereskedelmi iskolában az 1894—95. iskolai évet bezáró nyilvános vizsgálatok június 14-én kezdődnek a hittani- és tornavizsgálatok s mind a polgári, mind pedig a középkereskedelmi iskolában 22-éig tartanak. Június hó 16-án és 17-én szóbeli érettségi vizsgálat lesz, június hó 23-án vasárnap d. e. pedig évzáró ünnepély tartatik a vendéglő dísztermében. Ezen vizsgálatokra a szülőket és tanúgyaratókat a tanári testület nevében meghívja Perjessy László, igazgató.

**Millenniumi történet.** Az Athenaeum r.-társulat kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története” című tiz kötetes nagy munkának (millenniumi kiadás) 26. és 27. füzeté most került könyvpiazcra. Ezekben a füzetekben Marczali Henrik professor folytatja Szent László királyságának történetét, külön fejezetben ismeretlőn László király törvényhozását, Horvátország meghódítását, a székelység történetét és a kunok betelepítését, mind megannyi nagyobb korrajzokat László király életéből és megkezdődik Kálmán és Almos korának, valamint a kereszties hadjárat történetének ismertetése. A 26-ik füzethez egy olyan fényes műmelléklet van csatolva mely ennek a vállalatnak még eddigi pompás műmellékleteit is felülmúlja pazar kiállítására nézve. Ez a műmelléklet a hirneves Gutkeled-biblia egy lapjának hasonmása, melynek inieziálaja Mozes prófétát ábrázolja, midőn a Sinai hegyen az Uról átveszi a tizparancsolatot. A kép alsó részén Izrael fiai láthatók, arcukon a várakozás és esudalt kifejezésével. Az inieziále rendkívüli finom megrajzolása, különösen pedig élénk színvegyülete egyaránt becsessé teszi ezt az ősrégi irodalmi műmelléklet. Ugyancsak ennek a füzetnek másik műmelléklete a Tihanyi altemplom belsejét mutatja be I. Endre siremlékével Dörre Tivadar eredeti rajza után. A 27-ik füzethez két ősrégi magyar kódex hasonmása van csatolva. Az egyik „Kézai Simon krónikájának első lapja” szövegolvással és szövegfordítással; a másik pedig a legrégibb magyar nyelvemlékünk. „A halotti beszéd és könyörgés”, szines hasonmása betű szerinti olvasással, akkori és mostani kiejtés szerinti szöveggel kiegészítve. Ezekben a füzetekben is reprodukálva vannak a bécsi képes krónikának, a Thuróczy-féle krónikának erre a korra vonatkozó képei és Szent László I. törvénykönyvének hasonmása a bécsi udvari könyvtár XV. századbeli codexéből. Igen érdekes az a két kis kép is, mely Herrad lausbergi apátnő „Lustgarten”-je után a XI. és XII. századbeli zsidókat és izmaelitákat ábrázolja, valamint a horvát nemzeti dinastia korabeli oklevéltöredékeknek hasonmása a zágrábi országos levéltárban őrzött eredetiek után. Egyes füzet ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr., félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Az előfizetők minden szombaton egy-egy füzetet kapnak.

**Nemzeti jubileum.** Valóssággal nemzeti jubileum az, melyet az Emke ült e héten Székelyudvarhelyen. A nagyjelentőségét egy lap se méltányolta ugy, mint az Ország-Világ: ünnepi cikkekben emlékezik meg az Enkéről, s nem kevesebb, mint huszonöt pompás képet hoz a szép jubileumról. Ezenkívül is több értékes kép tarkítja hasábjait: cikkekben, jó nevű írók becses dolgozataiban pedig szintegy duskodik ez a szám is, mint a többiek. Irtak bele többek közt Várad Antal, Adorján Sándor, Illyés Bálint, Beöthy Zsigmond, Krudy Gyula, Róna Béla, Vértes József, Téglás Gábor stb. Valóban csak ajánlásra méltó ez a pompás hetilap, melynek előfizetési ára is csekély: negyedévre 2 frt. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal (Bpest, V. Hold utca. 7. sz.)

**Röptében a nagy világ körül.** Ez a czime annak a páratlan diszműnek, mely 256 eredeti fényképben bemutatja az egész világot. Ezt a művet a „The Werner Comp.” ezimű chicagói milliomos kiadóvállalat boesátotta közre s eddig három nyelven, ugymint angol, francia és német nyelven Észak-Amerikában, Angolországban, Franciaországban és Németországban nem kevesebb, mint 16 millió példány lett eladva s megvagyunk róla győződve, hogy a most megjelenő magyar kiadás, melynek kizárólagos elárúsítási jogát az „Egyetértés” kiadóhivatala váltotta meg a kiadó czégtől, aránylag ép oly kelendőségnek fog örüdeni. A magyar kiadás szövegét Timár Szaniszló ismert tárczaíró és aestetikus szerkeszti, meg lehetünk tehát az iránt nyugodva, hogy a szöveg olvasása ép oly élvezetet fog nyújtani, mint a képek szemlélése. Már az első füzet megtekintéséből is meggyőződhetik mindenki, hogy ez a fényképgyűjtemény páratlan a maga nemében. A képek nagy költséggel beszerzett eredeti fényképfelvételek után Amerikában készültek és oly művészi kivitelűek, hogy bátran mondhatjuk, hogy a technika mai eszközeivel ennél tökéletesebbet nyújtani nem lehet. A magyar szövegben kívül, mely egy fővárosi műintézetben készült, az egész művet külföldön állítják elő. Az egész munka 16 füzetből fog állani, melyeket az „Egyetértés” kiadóhivatala füzetenkint 30 kr-ával boesát az „Egyetértés” előfizetőinek és számonkénti vásárlóinak rendelkezésére, oly módon, hogy elfogad előfizetéseket 4 füzetre 1 frt 20 kr-ával, 8 füzetre 2 frt 40 kr-ával és 16 füzetre 4 frt 80 kr-ával. Postán való küldésért füzetenkint 5 kr. külön fizetendő. Az egyes füzetek hetenkint jelennek meg s az egész műhöz díszes és olesó bekötési táblák fognak készülni. — Érdekesnek tartjuk felemlíteni, hogy az „Egyetértés” kiadóhivatala ezt a diszművet a saját lapjában valóssággal amerikai módszer szerint hirdeti, a nélkül, hogy e hirdetések, melyeket mint érdekes tanulmányt minden érdeklődő figyelmébe ajánlunk, izléstelenekké válnának. Itt lehet megtanulni, hogyan kell hirdetni, s éppen nem esodálnók, ha e hirdetések révén is óriási mérvben terjedne el a „Röptében a nagyvilág körül.”

Dr. KÁRMAN ZOLTÁN távollétében a szerkesztésért felelős: LÖRINCZY GYÖRGY.

## Hölgyek figyelmébe.

Van szerencsém a t. hölgyközönség becses tudomására hozni, hogy **DORICS** es. és kir. udvari fodrásznál Budapesten, a **női haj divatos fésülését** elsajátítottam ebbeli képességem- és tapasztalatomat itthon elhajtva értékesíteni, tisztelttel ajánlom fel szolgáltatásomat esküvők, hangversenyek, táncmultságok s egyéb ünnepek alkalmára. — Ajánlom továbbá menyasszonyok öltöztetésére, valamint elvállalok naponta fésüléseket is, havi 3 frt díj mellett.

Szives pártfogásért esd

**SZÉNÁSY MARIA asszony.**  
Rimaszombat, Rimapart-utca.

## Hirdetés.

Rimaszombatban, a **Jánosi-utcában 38. szám alatt** fekvő ház **emeleti lakosztálya** bére adó; — de maga az **egész ház**, rendezett udvar és kert **örök áron is aladó.**

**SZERÉNYI JÁNOS.**

## Érettségit tett.

Főgimnáziumot jeles sikerrel végzett és érettségi vizsgát tett fiatal ember irócai 2—3

## gyakornok

gyanánt egy vidéki nagy iparvállalatnál azonnali és állandó alkalmazást nyerhet. Szép írás, jó fogalmazás és lehetőleg több nyelv ismerete megkívánatik. — Kellően felszerelt beadványok „R. M.” jegy alatt a **kiadóhivatalhoz** küldendők.

## Haszonbérbeadó.

Borsodmegye **Szendrő-Lád** község határában 354 magyar holdas

## birto k,

lakkáz gazdasági épületekkel azonnal haszonbérbe adandó.

Vasut építése ez évben megkezdetik, vasúti állomás helyben lesz.

Értekezhetni alólírokkal **Kassán, Csatorna-utca 3. szám.**

**Fáy Barnabás,**  
tb. fozsolgábiró.

3—3

## Özv. ANDRIK SÁMUELNE

kályhagyára

**TAMÁSFALÁN. (u. p. Rimaszombat.)**



Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy Tamásfalán (saját házamban) mindenféle alaku, nagyságu és színü, saját gyártmányu s közzénnel is fűthető kész, raktáron levő

## cserépkályhák

nagy választékban, jutányos áron mindig kaphatók. — Megrendelések pontosan teljesítenek, javítások és átrakások elfogadtnak.

**Özv. ANDRIK SÁMUELNE,**  
kályhagyáros.

6—6

## Hirdetmény.

1948. sz. -- A nagy-roczei kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közlirre teszi, hogy a rimaszombati kir. **Ügyészség** végrehajtónak **Matyko József** végrehajtást szenvedő elleni 66 frt 68 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék (a nagy-roczei kir. járásbíró) területén levő Sumjász község határában fekvő, a Matyko József tulajdonát képező sumjász 160. 346. 443. 583. és 871. számú telekjegyzőkönyvben foglalt ingatlanokra az árverést 460 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1895. évi június hó 21-ik napján** délelőtti 10 órakor Sumjászban a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladtni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becs-árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881-ik évi 60. t.-cz. 42. §-ban jelzett ártólyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t.-cz.

170-ik §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagy-Röczén, 1894. évi december hó 19-én.  
A nagy-roczei kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.  
**Szecska y,** kir. jbró.

## Kachemir- és selyem-paplanok.

## ENGEL ADOLF RIMASZOMBAT.

**FÖTÉR 13. szám.**

Tavaszi bevásárlásomból visszatérve van szerencsém tisztelt vevőim b. tudomására hozni, hogy **ez idény ujdonságai már raktáromra érkeztek**, fölhívom tisztelt vevőimet, sziveskedjenek személyes megjelenéssel szerencsételnit, s meggyőződnie az **óriási választékról**, ugyszintén az **árak olcsóságáról.**

Különösen az alant jegyzettekre hívom föl a nagyérdemű vevő közönség figyelmét:

Női grapy- és mosó-szövetek, battisztok, Voile de Lének, Lupinek, francia atlaszszatén és eretonok; óriási választék selyem árukban: foulard selymek, ezelőtt 1 frt 80 kr., most méterje csak 70 kr. minden színben és kivitelben, továbbá Chiffonok, mindennemű Creás-, ezerna-, rumburgi- és eperjesi vásznak, szépségi asztalneműk és damaszt-árak, függönyök, asztal- és ágyterítők, szőnyegek; férfi ingek sima, himzett és reezés; gallér, kél-élők és nyakkendők, fűzők (mieder) stb. stb. óriási választékban, olesó áruk, pontos kiszolgálás. Divatcikkéhez hozzá illő diszmiárukt, csipkék, szallagok nagy választékban. Az elmúlt idényről visszamaradt áruk 50% bevásárlási áron alul adatnak el.

A nagyérdemű közönséget a fentemlített ezikkre ismételtlen fölhívom s maradok azon jó reményben, hogy becses bizalmokat pontos és lelkiismeretes kiszolgálás által továbbra is föntarthatom.

Kiváló tisztelettel

**ENGEL ADOLF.**

6—\*

Legujabb napernyők, esernyők.

Férfi grapy-szövetek.

## Fekete gyászkelmék.

## FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődeje Kassán, Vám-utca 11 sz.

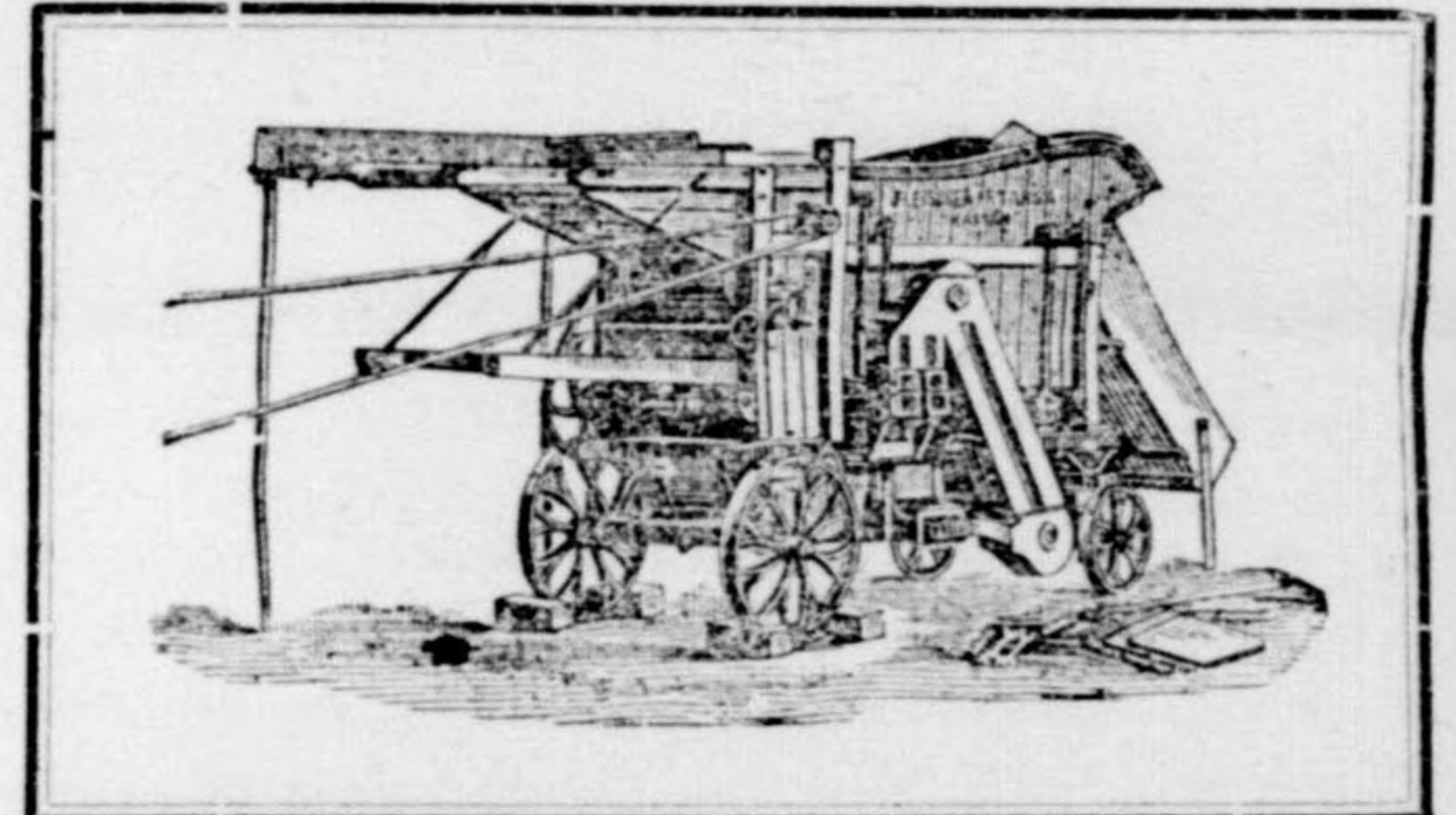
Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legujabb tapasztalatok szemmel tartásával ezélszerien s gondosan gyártott jóhírnevű gépeit a **közeledő nyári idényre**, nevezetesen:

**Cséplőkészleteit** könnyű járással, járgány vagy gözmozdony általi hajtásra.

**Kézi-czéplőgépeit**, járgány hajtásra is alkalmazva, szalmarázó készülékkel vagy a nélkül.

**Backer- és magtár-rostáit**, továbbá mindennemű **szivattyukat, gőzgépeket és gőzkazánokat.** — **Malom- és olajgyárberendezéseket, malomjáratokat, henger-székeket, olajsajtókat** stb.

Gépgyárunk gyártmányainak **jelentékeny készletét tartjuk állandóan.** **Gazdasági gépeink képes-, valamint öntődénk gyártmányai árjegyzékét ingyen és bérmentve küldjük.**



2—6

Kitüntette 1872. Rimaszombatban. Kitüntette 1873. Bécsben.

## Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a legközelebbi időben

## férfi-, női- és gyermek lábbeli-raktáramat

**budapesti és bécsi árakkal** egészen a mai kívánalnak megfelelően fölszereltem. Uj gyárosokkal való megismerkedésem által azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy nagybecsült vevőimnek

**jó, tartós, izléses árakkal**  
és az eddiginél

**sokkal jutányosabb árakon**

szolgálhatok; még pedig a következőképen:

### Férfi topányok.

1 pár erős vikszbőrből készült topány kettős szegezett talppal.	2 frt 80 kr.
1 pár erős borjubőr borított topány kaplival, varrott és szegezett talppal	2 frt 80 kr.
1 pár ugyan-olyan, finomabb kiállítású karlsbadi u.	3 frt 40 kr.
1 pár finom lakborított kesztyűbőr-betét, sárga v. fekete varrott talppal	5 frt 50 kr.

### Női topányok.

1 pár erős borjubőr topány szegezett talppal	2 frt 50 krtól feljebb.
1 pár finom zergebőr topány kaplival varrott v. szegezett t.	3 frt 40
1 pár lak-borított kesztyűbőr betéttel	4 frt —
1 pár finom kesztyűbőr, selyem ezúggal	4 frt 50
1 pár lasztíng vagy bőr házi-czipők	1 frt 20
1 pár lasztíng vagy bőr mély-kivágott czipők esokorral	1 frt 70
1 pár lasztíng vagy bőr párisi czipők	1 frt 70
1 pár lasztíng ezugos topányok varrott és szegezett talppal	2 frt 40

Ezen fölül mindenféle kiállítású gyermek- és leány-topányok nagy választékban a legjutányosabb árakban kaphatók.

Minél fogva kérem a nagyérdemű közönséget, hogy — mint eddig — ugy továbbra is becses pártfogásában részesíteni sziveskedjék.

Mély tisztelettel:

**Kovács Zsigmond,**

RIMASZOMBATBAN, FÖTÉR (saját házában.)

8—\*

Kitüntette 1876. Szegeden. Kitüntette 1885. Budapesten.